

Sveže zdravilne gobe šitake (*Lentinula edodes*) iz domače kleti ali dnevne sobe

Gojenje šitak na masivnem lesu nam zagotavlja nadvse enostavno gojenje, brez posebne opreme ali znanja. V primerjavi z njim je postopek gojenja na že pripravljenih sestavljenih substratih (kompletih za gojenje šitak) veliko hitrejši, pridelki gob pa so veliko večji. Zaradi hitrejšega in obilnejšega obroda gob je ta postopek razširjen po vsem svetu, kjer ga uporabljajo v večini obratov za komercialno gojenje šitak, ni pa primeren za gojenje na prostem, ker je na tak način pripravljen substrat veliko bolj občutljiv na vplive okolja (pretirano namakanje in sušenje, sončna svetloba, napadi škodljivcev itd.) v primerjavi z masivnim lesom. Šitake pridelane na masivnem lesu, izpostavljene zunanjim pogojem so čvrstješe, lepše na pogled in tudi okusnejše.

Celoten postopek se prične pri pripravi sestavljenega substrata, ki je najpogosteje mešanica žaganja, otrobov ter žita. Tak substrat napolnjen v polipropilenske vreče sterilizirajo pri visoki temperaturi ter po ohlajanju naselijo nanj kulturo glive. Po nekajmesečnem preraščanju substrat dozori in je primeren za naslednjo fazo – obrod gob. Začetek postopka priprave substrata poteka v sterilnih pogojih in je dokaj zahteven, vendar pa je tudi pri nas moč kupiti že pripravljene komplete za gojenje šitak in drugih vrst gob.

Kompleti vsebujejo s podgobjem (micelijem) preraščen substrat v vrečki s filtrom, ki podgobju omogoča dihanje med preraščanjem. Pri šitakah je podgobje sprva bele barve in spominja na belo plesen z žlahtnega sira, kasneje pa se prične barvati rjavo. Ko je vsaj polovica podgobja na substratu obarvana rjavo ga vzamemo iz vrečke. Ker pa so šitake občutljive na tresljaje je možno tudi, da se gobe pojavijo med substratom in vrečko že po nekaj dneh, ko komplet prinesemo domov, ali ga kako drugače tresemo. Če se pojavi veliko število gob je najbolje, da vrečko snamemo kljub temu, da se površina substrata še ni v večini obarvala rjavo, če je gob le malo, substrat pustimo v vrečki do zadostnega obarvanja.

Po odstranitvi vrečke je potrebno zagotoviti ustrezne pogoje za razvoj gob tj. temperaturo 15 do 25 °C, relativno zračno vlago 80 do 95 % ter rahlo osvetlitev. Za to so nadvse primerni stari prostori, kot so kamnite kleti, garaže ali hlevi (Slika 1), lahko pa si primeren prostorček - gobarnik izdelamo tudi sami.

Slika 1. Obrod šitak z belega »nezrelega« substrata v starejši kleti

Najpogosteje uporabljeni metodi so šotorčki s podstavkom vlažnega peska (Slika 2) ali večja posoda pokrita s folijo in vlažnim peskom na dnu (Slika 3).

Slika 2. Doma izdelan šotor za gojenje šitak

Slika 3. Tudi večji čeber je primerno mesto za gojenje šitak

Tak gobarnik postavimo lahko celo v dnevno sobo ali še bolje med sobne rastline. V teh pogojih s substrata poženejo gobe že v nekaj dneh (pri nižji temperaturi počasneje). Gobe vsak dan rahlo poškopimo z vodo, vendar pazimo, da niso klobuki namočeni z vodo več ur, saj to lahko povzroči gnitje. Gobe pobiramo, ko so robovi klobukov še obrnjeni navzdol tako, da jih obrnemo za 180 ° ali odrežemo tik ob substratu. Pri obiranju pazimo, da substrat čim manj poškodujemo ter, da na njem ne ostaja delov gob, ki lahko postanejo vir okužb (plesni ali gnitje).

Ko gobe prenehajo izraščati, pustimo substrat tri tedne do enega meseca na bolj suhem mestu (prenehamo s škropljenjem), nato pa ga za nekaj ur potopimo v mrzlo vodo. S tem substrat namočimo ter zagotovimo gobam naslednjega obroda zadostno količino vlage.

Postopek obiranja gob in namakanja substrata ponavljamo, dokler substrat ne začne odmirati. Substrat, ki še ne propada lahko uporabimo kot micelij za gojenje šitak na masivnem lesu.